

1. Lähtökohdat

Talousarviossa 2020 on hyväksytty yhtenä toiminnallisen muutoksen osana, että Olhavan koulun tilannetta tarkastellaan kunnanvaltuuston vuonna 2015 tekemän palveluverkkoselvityksen linjausten mukaisesti. Selvityksessä linjattiin, että Olhavan koulun tilannetta tarkastellaan, mikäli oppilasmäärä on kahtena peräkkäisenä lukuvuotena alle kolmekymmentä oppilasta. Koska tämä oli toteutunut, Olhavan koulun tilanne otettiin tarkasteluun. Tarkastelu tarkoitti erilaisten vaihtoehtojen selvittämistä. Kun tarkastelujen pohjalta päädyttiin näkemykseen tarvittavista toimista, vietiin prosessi päätöksentekoon hallintosäännön mukaisesti. Vuoden 2020 talousarvion käsittelyn yhteydessä kunnanhallitus kokouksessaan 23.11.2020 §311 hyväksyi esityksen, jossa opetuksen ja varhaiskasvatuksen toiminnallisissa muutoksissa edetään Olhavan koulun ja Tenavatuvan osalta opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan hyväksymän palvelusuunnitelman mukaisesti eli nämä toiminnot lakkautetaan 1.8.2022 alkaen ja esitti tätä edelleen kunnanvaltuustolle. Kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 7.12.2020 §95, että Olhavan koulu ja Tenavatupa lakkautetaan 1.8.2022. Koulun lakkauttamisesta pitää tehdä vielä erikseen hallinnollinen kunnanvaltuuston päätös. Varhaiskasvatuspalveluiden osalta päätöksen voi tehdä opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta.

Hallintolain 31 § mukaan viranomaisen on huolehdittava palveluverkkoa koskevan asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Kunnassa viime kädessä arvioidaan, mitä selvityksiä päätöksen valmisteleminen tarvitaan. Olhavan koulun ja Tenavatuvan osalta selvittelyä on tehty pääasiassa Palvelusuunnittelun 2020-2025 työryhmässä ja lisäksi Olhavan koulun työryhmässä. Asiaa on lisäksi esitelty ja käsitelty edellä kuvatun kaltaisesti kunnan päätöksenteossa, hallintoelimissä ja viranhaltijoiden valmistelemana.

2. Tehdyt selvitykset ja raportit

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta perusti kokouksessaan 23.1.2020 §7 palvelusuunnittelua vuosille 202-2025 varten työryhmän, ja nimesi työryhmään opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan edustajat, opetusjohtajan, varhaiskasvatusjohtajan ja kunnanjohtajan. Lisäksi lautakunta pyysi kunnanvaltuustossa edustettuina olevia puolueita sekä kunnanhallitusta nimeämään palvelusuunnittelun työryhmään edustajansa. Lautakunta asetti työryhmän tavoitteeksi palvelusuunnitelman valmistumisen syyskuussa 2020. Työryhmän puheenjohtajaksi valittiin Johannes Tuomela, sihteeriksi Virpi Uutela ja jäseniksi Sanna Valaja, Teijo Liedes, Jussi Kurttila, Aila Paason ja Risto Säkkinen sekä heille henkilökohtaiset varajäsenet. Kokouksissa kuultiin lisäksi asiantuntijoina teknistä johtajaa Janne Jokelaista, Ateria- ja tilaliikelaitoksen johtajaa Anne Hautamäkeä, kaavoittaja Heini Ervastia sekä oppilashuollon asiantuntijana perhe- ja sosiaali-palvelujohtaja Mirva Salmelaa. Kokousten yhteydessä järjestettiin tutustumisia opetuksen ja varhaiskasvatuksen yksiköihin.

Palvelusuunnittelun työryhmä luovutti raporttinsa opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnalle 15.10.2020 §102. Työryhmä päätyi varhaiskasvatuksen osalta siihen, että varhaiskasvatuksen vaihtoehto 3 ja vaihtoehto 4 ovat sen mielestä kokonaisuuden näkökulmasta parhaimmat. Näissä malleissa ja työryhmän pohdinnan jälkeen Olhavan Tenavatupa

lakkautettaisiin 1.8.2021 tai 1.8.2022 Olhavan koulun lakkauttamisen yhteydessä. Opetuksen osalta työryhmä päätyi siihen, että opetuksen vaihtoehto 3 (alueellinen malli) on sen mielestä kokonaisuutena paras. Tässä mallissa ja työryhmän pohdinnan jälkeen Olhavan koulu lakkautettaisiin 1.8.2021 tai 1.8.2022. Työryhmän hyväksymät tiekartat ja vaihtoehdot sisälsivät myös muuta palveluverkkoa koskevia linjauksia.

Lautakunta päätti hyväksyä raportin ja edetä työryhmän esittämienn vaihtoehtojen ja tiekartan mukaisesti. Edelleen lautakunta päätti, että se etenee päätöksenteossa lautakunnan aiemman linjauksen mukaisesti eli siten, että koulun ja Tenavatuvan toiminnan lakkauttaminen toteutuu 1.8.2022.

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta nimesi kokouksessaan 23.1.2020 §6 Olhavan koulun työryhmän. Työryhmän puheenjohtajaksi valittiin Reijo Kehus ja jäseniksi opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan edustajina Leena Tiiri ja Jaakko Höyhtyä sekä huoltajien edustajina Maria Öörni-Miettunen ja Päivi Moisala. Opetusjohtaja Tuomo Lukkari nimettiin myös työryhmän jäseneksi ja toimi työryhmän sihteerinä. Lisäksi työryhmä käytti asiantuntijoinaan koulunjohtaja Anne Hakoköngästä, lin ateria- ja tilapalveluliikelaitoksen johtajaa Anne Hautamäkeä, tekninen johtaja Janne Jokelaista ja kiinteistöpalveluesimiestä Juha Ukkosta. Työryhmä luovutti raporttinsa 10.6.2020 opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnalle. Raportin mukana työryhmä ei tehnyt etenemisesitystä, vaan jätti sen opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnalle. Lautakunta kokouksessaan 11.6.2020 §79 päätti, että se hyväksyy Olhavan koulun työ ryhmän esittämän raportin. Edelleen lautakunta päätti antaa raportin tiedoksi opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan 23.1.2020 §7 perustamalle palvelusuunnittelun työryhmälle ja kunnanhallitukselle. Lautakunta esitti kantanaan, että se lähtee päätöksenteossa etenemään VE4:n (Olhavan koulun lakkauttaminen 1.8.2022, mikäli koulun tilanne ei täytä palvelusuunnitteluryhmän asettamia kriteerejä) mukaisesti.

3. Palveluiden järjestäminen

Kunta järjestää perusopetusta kaikille sen alueella asuville oppivelvollisille. Kunnan opetuksen järjestämisvelvollisuutta ei siis ole kytketty lapsen kotikuntalain mukaiseen kotikuntaan, vaan lapsen asuinkuntaan. Suomessa on noin 3200 koulua, joissa annetaan perusopetusta. Niistä valtaosa (n.98%) on kunnallisia. Asuinkunta osoittaa oppivelvollisille koulupaikan ns. lähikoulussa. Lähikoulu ei välttämättä ole fyysisesti lähin koulu. Oppivelvollinen voi pyrkiä myös muuhun kuin kunnan osoittamaan kouluun, mutta subjektiivista oikeutta päästä tähän kouluun hänellä ei ole.

Perusopetus on kunnan järjestämää palvelua. Kunta opetuksen järjestäjänä päättää myös kouluverkosta ja oppilaiden sijoittamisesta kouluihin. Kouluverkosta tai yksittäisen koulun perustamisesta tai lakkauttamisesta päättää kunnanvaltuusto. Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta päättää opetuksen taloudesta, suunnitelmista, henkilöstömitoituksesta ja toiminnan arvioinnista.

Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjataan ennenkaikkea valtakunnallisilla Varhaiskasvatussuunnitelman perusteilla, joiden pohjalta laaditaan paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat. Opetushallitus päättää varhaiskasvatussuunnitelman perusteista varhaiskasvatuslain mukaisesti. Varhaiskasvatus voi olla kunnan tai yksityisen palvelun tuottajan järjestämää tai tuottamaa päiväkotitoimintaa tai perhepäivähoitoa. Kunnissa voi olla myös avointa varhaiskasvatustoimintaa.

Lapsen vanhemmat tai muut huoltajat päättävät lapsensa osallistumisesta varhaiskasvatukseen. Kunnan järjestämästä varhaiskasvatuksesta peritään perheen tulojen ja koon sekä lapsen varhaiskasvatusajan mukaan määräytyvä maksu. Esiopetus on maksutonta. Yksityisen varhaiskasvatuksen maksut hinnoittelee palveluntarjoaja ja näihin kustannuksiin voi saada yksityisen hoidon tukea.

lissä varhaiskasvatuspalveluiden järjestämisestä päättää opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta Hallintosäännön § 2): n mukaisesti.

4. Olhavan koulun tilanne ja esittely

Olhavan koulun työryhmän raportti, Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta 11.6.2021 §79

Olhavan koulun oppilasmäärä on ollut jo pidempään laskusuunnassa. Keväällä 2019 tehdyn päätöksen mukaisesti koulussa on opiskellut lukuvuodesta 2019-2020 lähtien kaksi opetusryhmää. Tehdyn päätöksen pohjalta Olhavan koulun kuudesluokkalaiset opiskelevat tällä hetkellä Kuivaniemen koulussa, jolloin Olhavassa toimivat ryhmät ovat pedagogisesti toimivampia. Oppilasennusteen mukaan Olhavan koulun oppilasmäärä on tulevina vuosina samalla tasolla nykyiseen verraten, vaihdellen hieman syntyneiden lasten määrän perusteella. Oppilasennusteessa ei ole huomioitu mahdollisen muuttojen vaikutuksia, vaan se perustuu jo syntyneiden ja väestötietorekisteriin merkittyihin lapsiin. Perusopetuksen oppilasmäärä on tällä hetkellä 21.

Olhavan koulu on tällä hetkellä kaksiryhmäinen opetusyksikkö. Toisessa opetusryhmässä opiskelevat esiopetuksen oppilaat ja vuosiluokkien 1 ja 2 oppilaat. Toisessa opetusryhmässä opiskelevat vuosiluokkien 3, 4 ja 5 oppilaat. Koulun hallinnollisena johtajana toimi toinen opettajaviranhaltijoista. Laskennallinen opetusryhmän keskikoko perusopetuksen oppilaiden osalta on 10,5, esioppilaat huomioiden 12,5.

Koulun koko vaikuttaa opetusryhmien muodostamiseen, opetusjärjestelyihin, oppimisen tukeen ja oppilaan valinnanmahdollisuuksiin. Sosiaaliset tilanteet ja vertaisittaiset pedagogiset järjestelyt ovat vähäisempiä kuin isossa yksikössä. Pienessä yksikössä yksilöllisyys ja yhteisöllisyys taas toteutuvat paremmin.

Olhavan koulun perusopetuksen oppilasmäärän kehitys vuosina 2018-2021 ja ennuste vuosille 2022-2024. Suluissa olevat oppilasmäärät sisältävät Kuivaniemen koulussa opiskelevat kuudesluokkalaiset.

VUOSI	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024
1.lk	6	1	8	3	4	5
2.lk	4	7	1	6	3	4
3.lk	5	4	7	1	6	3
4.lk	3	4	4	7	1	6
5.lk	5	3	4	4	7	1
6.lk	8					
	31	19(24)	24(27)	21(25)	21(25)	19(26)

Olhavan koululla toteutetaan perusopetuksen lisäksi myös esiopetusta. Esiopetuksen oppilaat opiskelevat yhdessä alkuopetuksen vuosiluokkien kanssa (samassa opetusryhmässä esioppilaat sekä ensimmäisen ja toisen vuosiluokan perusopetuksen oppilaat). Esioppilaiden määrä on vaihdellut vuosien 2016-2021

aikana 1-7 esioppilaan välillä. Yleensä Olhavassa olleet esioppilaat jatkavat perusopetukseen samaan kouluun.

Olhavan koulun kiinteistö ja toimintaympäristö ovat verrattain hyvät. Koulun yhteydessä toimii myös varhaiskasvatusta sekä aamu- ja iltapäivätoimintaa. Oppilaaksiottoalue on varsin laaja, ulottuen Oijärvelle asti. Suurin osa oppilaista on koulumatkan pituuden perusteella maksuttoman koulukuljetuksen piirissä. Olhavan koulun oppilaat siirtyvät yläkouluun Kuivaniemelle.

Olhavan koulun tilat ja kiinteistö ovat tehtyjen selvitysten ja saatavilla olevien tietojen mukaan hyvät ja toimivat. Tilaa olisi nykyistä huomattavasti suuremmallekin oppilasmäärälle. Kiinteistölle ei ole tiedossa mittavia korjaustarpeita seuraavalle viidelle vuodelle.

Olhavan koulun kustannukset (Talousarviovuosi 2020)

Henkilöstökulut	161 373 e
Palvelujen ostot	47 283 e
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	3797 e
Poistot	11 367 e
Kuljetukset	48 266 e
Vuokrat	84 702 e
Muut toimintakulut	84 805 e
Yhteensä	441 593 e

Koulun lakkauttamisen yhteydessä säästöjä syntyy erityisesti henkilöstökuluissa ja kiinteistöön ja tukipalveluihin liittyvissä kustannuksissa. Oppilaskohtaiset kulut liittyen ruokailuihin ja muihin suorite- tai hankintakohtaisiin menoeriin on laskelmissa säilytetty ennallaan. Kustannuksia syntyy lisää erityisesti koulukuljetusten osalta. Olemassa olevia reittejä hyödyntäen kuljetuskustannuksia syntyy noin 10 000 euroa enemmän vuositasolla.

5. Tenavatuvan varhaiskasvatuksen tilanne ja esittely

Varhaiskasvatuksen palvelusuunnittelun lähtökohdiksi nousevat varhaiskasvatuksen tilanne, tilojen ja resurssien optimointi ja oppimisympäristöjen toiminnallinen ja laadullinen kehittäminen sekä talouden tasapainottaminen. Varhaiskasvatuksen palveluverkossa on tärkeää, että se tukee sekä pedagogisia että taloudellisia tarpeita. Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrän muutoksiin liittyy monia epävarmuustekijöitä. Pelkästään syntyvien lasten määrän väheneminen ei suoraan vaikuta kunnallisen varhaiskasvatuksen kysyntään vähentävästi. Osallistuvien lasten määrään liittyy osallistumisasteissa tapahtuvat muutokset, jotka toteutuessaan voivat tasoittaa syntyvyyden laskun vaikutusta. Pidentyneet hoitopäivät, alle kolme vuotiaiden lasten määrä ja vuorohoidon tarve asettavat painetta päiväkotien aukioloaikoihin ja henkilöstöresurssien määrään. Päiväkotipaikkojen kysyntä on kasvanut viime vuosina perhepäivähoidon kysynnän vähentyessä ja kunnallisen varhaiskasvatuksen käyttö on lisääntynyt yksityisen varhaiskasvatuksen käytön vähentyessä.

Varhaiskasvatuksen järjestämisen muoto vaikuttaa henkilöstön varhaiskasvatuslain ja -asetuksen mukaisiin ammatillisiin kelpoisuuksiin ja henkilöstömäärään, ja siten myös suoraan varhaiskasvatuksen järjestämisen kustannuksiin. Varhaiskasvatuslain 540/2018 6 luku säätelee varhaiskasvatuksessa työskentelevän henkilöstön ja johdon kelpoisuuksia. Varhaiskasvatusasetuksella 753/2018 säädellään kasvattajien ja lasten välistä suhdelukua. Perhepäivähoidossa suhdeluku on 1:4 (yksi kasvattaja neljää lasta

kohden). Päiväkodeissa suhdeluku on alle kolme vuotiaiden lasten osalta 1:4 ja yli kolme vuotiaiden kohdalla 1:7.

Perhepäivähoidossa (hoitajan omakoti tai ryhmäperhepäivähoito) varhaiskasvatusta järjestetään 1-5 vuotiaille lapsille, joko hoitajan omassa kodissa tai ryhmäperhepäiväkodeissa. Omassa kodissa työskenteleviä perhepäivähoitajia on lin keskustan ja sen lähialueilla yhteensä 9. Ryhmäperhepäiväkoteja on kaksi, ja ne sijaitsevat Olhavassa ja Jakkukylässä. Perhepäivähoito vastaa kuitenkin vain osaan varhaiskasvatuksen palveluiden tarpeista eikä esimerkiksi vuorohoitoa, erityistä- ja tehostettua tukea tai esiopetusta järjestetä perhepäivähoidossa. Osaltaan tähän vaikuttavat pedagogiset syyt varhaiskasvatuslain edellyttämä ammatillisen henkilöstön kelpoisuuksista.

Olhavan Tevatupa on 12 - paikkainen ryhmäperhepäiväkoti. Ryhmässä olevat lapset ovat 1-5 vuotiaita. Henkilöstöä yksikössä on yksi varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa ja kolme perhepäivähoitajaa. Varhaiskasvatuslain ja -asetuksen mukainen henkilöstömitoitus 12 -paikkaisessa ryhmäperhepäiväkodissa on kolme varhaiskasvatuksen kelpoista työntekijää. Tenavatuvan ryhmäperhepäiväkodin varhaiskasvatuksen turvallinen ja mitoituksen mukainen toiminta edellyttää, että yksikössä työskentelee yksi varhaiskasvatuksen lastenhoitaja ja kolme perhepäivähoitajaa.

lin kuntaan perustettiin 2020 palvelusuunnittelun työryhmä. Työryhmä on käynyt läpi palvelutarpeita, tutustunut kiinteistöihin, niiden toimivuuteen ja kuntoon, tarkastellut kunnan tulevaisuuden kannalta olennaisia indikaattoreita kuten taloutta, kasvuennusteita, kaavoitusta, väestörakennetta, alueellisia tilanteita ja henkilöstöä.

Olhavan Tenavatuvan kustannukset muodostuvat palvelusuunnittelutyöryhmän raportin mukaisesti henkilöstökuluista 156 678, 94e/vuosi, palvelujen ostoista 31 400,60 e/vuosi, hankinnoista 1 390,55e/vuosi ja vuokrasta 36 151,56e/vuosi. Yksikön poistot olivat 12 459,48e/vuosi ja muut toimintakulut olivat 36 676, 55 e/vuosi. Lisäksi tulee muiden tukipalveluiden säästöjä noin 25 000e/vuosi

Palveluverkkosuunnitelman mukaisesti varhaiskasvatusta olisi toiminnallisesti ja taloudellisesti tehokkaampaa tuottaa niin, että pienistä varhaiskasvatusyksiköistä luovuttaisiin, ja toimintaa keskitettäisiin niille kunnan alueille missä palvelun kysyntää ja käyttöä on eniten tulevaisuudessa. Varhaiskasvatuksessa se tarkoittaa käytännössä lin keskustaa ja sen lähialueita. Toiminnallisesti ja taloudellisesti olisi tehokkaampaa järjestää varhaiskasvatus isommassa yksikkökoossa. Nykyisellä toimintamallilla, joka sisältää useita pieniä yksiköitä järjestäminen aiheuttaa pidemmällä aikavälillä haasteita niin toiminnallisista kuin taloudellisistakin näkökulmista katsottuna. Taloudellisesta näkökulmasta katsottuna varhaiskasvatuksen henkilöstön yhteiskäyttö mahdollistuisivat huomattavasti paremmin isommassa yksikössä. Näin olisi saavutettavissa säästöä henkilöstökuluissa. Myös yleisesti varhaiskasvatuksen toimintaan menevät käyttökulut, kuten palvelujen ostot ja muut toiminnan käyttökulut pedagogisessa toiminnassa, olisivat tehokkaammassa käytössä, kun resurssit voidaan yhdistää. Lisäksi isompaan yksikköön yhdistämällä pienistä varhaiskasvatusyksiköistä (kiinteistöt) voitaisiin luopua ja saavuttaa kustannussäästöä mm. tukipalveluiden kustannusten vähentymisellä (ateriakuljetukset, kiinteistöhuolto, tukipalveluiden henkilöstön yhteiskäyttö (htv).

Olhavan Tenavatuvan kiinteistöstä luopuminen ja tukipalvelukustannukset (ateriakuljetus, moniosaaaja) vähentäisi kustannuksia 57 700 €/vuosi. Tenavatuvan ryhmäperhepäiväkodin henkilöstö voidaan sijoittaa vakan olemassa

oleviin yksiköihin hyödyntäen avoimia tehtäviä ja eläköitymisiä, näiden kautta syntyy säästöä arviolta n.138 000 euroa/vuodesta 2022 alkaen.

Olhavan Tenavatuvan lasten varhaiskasvatuksen järjestäminen voitaisiin toteuttaa perhepäivähoidon ja päiväkotitoiminnan kautta. Varhaiskasvatuksen uudelleen järjestämistä suunniteltaisiin yhteistyössä Tenavatuvan lasten huoltajien kanssa.

Opetus- ja varhaiskasvatuksen palveluverkko suunnitelman mukaisesti Olhavan Tenavatupa voidaan lakkauttaa, jos varhaiskasvatuksen palveluverkko mahdollistaa Tenavatuvan lasten sijoittamisen varhaiskasvatuksen muihin yksiköihin.

6. lin kunnan oppilasmäärän kehitys

Yksittäisen koulun tilannetta tarkastellessa on hyvä huomioida oppilasmäärien kehitystä myös laajemmin. Lähitulevaisuudessa ei ole ilmenemässä tilannetta, jossa perusopetuksen oppilasmäärä kasvaisi niin, että tilantarve myös kasvaisi. lin kunnan oppilasmäärät ovat kasvaneet niin perusopetuksessa kuin lukiossakin 2000 -luvulla vielä viimeisimpienkin vuosien aikana. Suurin kasvu perusopetuksessa tapahtui vuonna 2018, kun Jakkukylä liitettiin osakuntaliitoksella lihin ja kuutisenkymmentä oppilasta siirtyi Oulusta lin opetuspalveluihin. Lukuvuoden 2021-2022 alkaessa perusopetuksen oppilaita oli yhteensä 1486. Lisäksi koulujen yhteydessä esiopetuksessa oli 46 oppilasta. Esiopetuksen painopiste on viime vuosina siirtynyt yhä enemmän varhaiskasvatuksen yksiköihin lähinnä täydentävän varhaiskasvatuksen tarpeen vuoksi ja kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun johdosta.

Vaikka kokonaisoppilasmäärä onkin viime vuosina hieman noussut, suurimmalla osalla kouluista oppilasmäärä on ollut laskeva. Oppilasmäärä on laskenut erityisesti kunnan pohjoisosan kouluilla. Ennusteen mukaan oppilasmäärät laskevat tulevana vuosina entistä nopeammin syntyvyyden laskun myötä. Suurinta lasku on edelleen pohjoisessa, Kuivaniemen koulun oppilasmäärä vuonna 2025 on ennusteen mukaan alle sata oppilasta (78) eli laskua olisi nykyiseen 122;aan oppilaaseen verraten 44 oppilasta. Kokonaisuutena alakoulujen oppilasmäärä laskee ennusteen mukaan nykyisestä 977:stä oppilaasta vuoteen 2025 mennessä yhteensä 129:llä oppilaalla eli 848:aan oppilaaseen . Laskennallisesti tämä tarkoittaisi kuuden tai seitsemän opetusryhmän verran laskua oppilasmäärässä alakoulujen osalta. Yläkoulujen osalta Valtarin oppilasmäärä (tällä hetkellä 446 oppilasta) nousee parillakymmenellä oppilaalla vielä tulevalle lukuvuodelle, mutta kääntyy sitten laskuun. Kuivaniemen yläkoulun oppilasmäärä on laskenut ja laskee ennusteen mukaan edelleen (tällä hetkellä 59 oppilasta, vuonna 2025 27 oppilasta). Voidaan siis todeta, että tulevana vuosina lin opetuspalveluissa on tarve vähentää sekä opetuksen henkilöstöä että opetukseen käytettäviä tiloja ja tukipalveluja.

lin kunnan perusopetuksen oppilasmäärät 2016-2021 ja ennuste vuosille 2022-2025.

LK	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026
1	163	152	158	159	160	174	123	144	125	121
2	166	169	151	160	159	164	174	126	144	125
3	170	175	167	148	159	161	164	174	126	144
4	164	176	172	167	148	157	161	164	174	126
5	147	172	172	175	167	149	157	161	164	174
6	160	157	169	174	175	172	145	150	160	158

7	151	156	158	163	174	169	174	146	151	162
8	145	154	150	155	163	174	169	173	146	152
9	145	147	154	155	156	166	174	169	173	146
10										
YHT	1411	1458	1451	1456	1461	1486	1441	1407	1363	1308

7. Vaihtoehdot ja niiden kustannusvertailut

Perustetut Palvelusuunnittelun 2020-2021 ja Olhavan koulun työryhmät, Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta, kunnanhallitus ja kunnanvaltuusto ovat kaikki käsitellessään Olhavan koulun ja Tenavatuvan tilannetta tulleet siihen linjaukseen ja päätökseen, että Olhavan koulu ja Tenavatupa lakkautetaan 1.8.2022 alkaen. Lakkauttamisen puolesta on esitetty pääasiassa taloudellisia perusteluja ja lisäksi oppilaiden sosiaalisuuden ja paremmin varioidun ja resursoidun pedagogian näkökulmia. Lakkauttamisen vaihtoehtona on tietenkin koulun ja varhaiskasvatuksen toiminnan jatkuminen. Olhavan koulun työryhmä työskentelynsä aikana selvitti erilaisia vaihtoehtoja koulun osalta. Nämä vaihtoehdot löytyvät työryhmän raportista.

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnassa 18.3.2021 valmisteluasteen asiana käsiteltiin Olhavan koulun ja Tenavatuvan osalta niin sanottua välimallia. Sitä varten viranhaltijoita pyydettiin tekemään suunnitelma ja laskelma, jossa opetus ja varhaiskasvatus sijoitettaisiin Olhavassa samaan kiinteistöön ja muodostuisi niin sanottu päiväkotikoulu. Tässä mallissa Olhavassa säilyisi varhaiskasvatuksen ryhmäperhepäiväkotia ja lisäksi esiopetus ja perusopetuksen alkuopetus (vuosiluokat 1-2). Perusopetuksen oppilaat kolmannesta vuosiluokasta lähtien siirtyisivät Kuivaniemen koululle ja samalla Olhavan koulu liitettäisiin hallinnollisesti osaksi Kuivaniemen koulua.

Viranhaltijat selvittivät päiväkotikoulumallia, sen toteuttamista ja tekivät kustannuslaskelmia. Mallia ja tehtyjä selvityksiä esiteltiin valtuuston talousseminaarissa 7.9.2021. Mallissa varhaiskasvatuspalvelut siirtyisivät koulukiinteistöön ja Tenavatuvan kiinteistöstä luovuttaisiin. Tenavatuvan tasearvo on noin 140 000 euroa. Koulukiinteistöön tulisi tehdä varhaiskasvatuksen järjestämiseksi muutostöitä. Kiinteistöpäällikön arvion mukaan välttämättömät muutostyöt maksaisivat noin 58 000 euroa sisältäen wc- tilojen lisäämistä sekä lepo- ja leikkitilojen muuntamista varhaiskasvatukseen soveltuvaksi. Nykyaikaisen varhaiskasvatuksen tarpeisiin muuntaminen maksaisi arvion mukaan noin 180 000 euroa. Varhaiskasvatus sijoittuisi koulukiinteistössä niin sanottuun vanhaan osaan. Päiväkotikoulussa olisi tässä mallissa noin 20-25 lasta, ryhmäperhepäiväkodin enimmäislapsimäärä on mitoituksen mukaan 12 lasta. Esiopetuksessa sekä ensimmäisellä vuosiluokalla olisi ennusteen mukaan yhteensä vuosittain noin 9-13 oppilasta.

Varhaiskasvatuksen osalta välimallissa ei syntyisi säästöjä varhaiskasvatuksen eikä tukipalveluiden henkilöstön osalta. Tenavatuvan kiinteistöstä luovuttaessa tasearvo tulisi alaskirjata. Kunta kiinteistön omistajana tässä tapauksessa myy tai luovuttaa kiinteistön, jolloin kiinteistönhoitoon ja ylläpitoon liittyvistä kuluista ei enää synny. Koulun osalta säästettäisiin yhden opettajan verran palkkamenoja (vuositasolla noin 65 000 euroa), koska Olhavan 3-5 – luokan oppilaat mahtuisivat Kuivaniemen koulun olemassa oleviin ryhmiin. Opetuksen osalta lisäkuluja syntyisi hieman lisääntyvistä koulukuljetusmenoista, vuositasolla arvion mukaan noin 8000 euroa. Koulukiinteistöön liittyvät muut kulut eivät laskelmassa muuttuisi, koska lapsi- ja henkilöstömäärä säilyisi saman suuruisena.

Säästövertailu vuositason kustannuksina (verrataan lukuja koulun ja Tenavatuvan toiminnan jatkumiseen nykyisellä tavalla)

	henkilöstö- määrä -vähennys**	henkilöstö- säästö	tukipalvelut ja kiinteistökulut säästö	kuljetukset lisäkustannus	säästö yhteensä*
lakkauttaminen	3+2	277 000 e	183 000 e	-10 000 e	460 000 e*
päiväkotikoulu	1+0,5	65 000 e	56 000 e	-8000 e	113 000 e*

*luvut eivät sisällä tasearvojen alaskirjauksia ja kustannuksia, jotka syntyvät opetuksen tilojen muuttamisesta varhaiskasvatuksen tiloiksi

**lakkauttamisen yhteydessä henkilöstötarve vähenee opetuksen osalta kahdella henkilöllä ja varhaiskasvatuksen osalta kolmella henkilöllä. Varhaiskasvatuksen osalta tilanteeseen vaikuttaa vapaana olevat asiakaspaikat ja asiakkaiden valinnat.

Yhteenvetona voidaan todeta, että koulun ja varhaiskasvatuksen lakkauttaminen yhtäaikaaisesti toisi selkeästi enemmän kustannushyötyjä, koska samalla voitaisiin luopua myös kaikista tukipalveluista. Lakkauttamalla Olhavasta sekä opetus että varhaiskasvatus saadaan vuositasolla noin 460 000 euroa säästöä. Laskelmassa on huomioitu oppilaiden siirtyminen pääasiassa Kuivaniemen koululle ja varhaiskasvatuksen osalta asiakkaiden palvelun toteuttaminen muissa yksiköissä. Päiväkotikoulumallissa säästöt vuositasolla olisivat arviolta noin 113 000 euroa.

Edellä olevan lisäksi taloudellista vaikuttavuutta olisi kiinteistöjen tasearvoilla (koulukiinteistö 140 000 euroa, Tenavatupa 158 000 e) sekä päiväkotikoulussa koulukiinteistöön tehtävillä muutostöillä.

8. Vaihtoehtojen pedagoginen tarkastelu ja analysointi

Palveluiden muutokset ja yksiköiden lakkauttamiset ovat suuria muutoksia. Koulun ja varhaiskasvatustoiminnan loppuminen Olhavassa olisi alueen asukkaille merkittävä arkeen vaikuuttava asia. On esitetty myös arvioita lakkauttamisen vaikutuksista kyläyhteisölle, alueen vetovoimalle, ihmisten asioimiselle ja arjen sujumiselle, lapsille ja oppilaille. Kuntakuvan, hyväksytyn kuntastrategian, elinvoimaisuuden ja tasapuolisuuden näkökulmia ja totetumista on myös pohdittu eri yhteyksissä. Vaikutusten arviointia ja eri näkökulmia on avattu ja pohdittu erityisesti Palvelusuunnitelmassa 202-2025 sekä Olhavan koulun työryhmän raportissa.

Olhavan koulun ja Tenavatuvan toiminnan jatkaminen nykyisellään tarkoittaisi sitä, että talouden sopeuttamista olisi toteutettava muilla leikkauksilla. Sopeuttamistoimia joudutaan joka tapauksessa tekemään kunnan talouden tasapainottamisohjelman mukaisesti. Suomenkin mittakaavassa hyvin pienten yksiköiden ylläpitäminen ja toiminta on taloudellisesti hyvin kallista. Pedagogisesta, oppimisen tuen, oppilashuollollisesta ja hallinnollisesta näkökulmasta Olhavan koulun ja Tenavatuvan lakkauttaminen on myös hyvin perusteltua.

Päiväkotikoulumallissa jo ennestään pientä oppilasmäärää Olhavassa edelleen vähennettäisiin ja säilytettäisiin lisäksi ryhmäperhepäiväkotimuotoinen varhaiskasvatus. Ratkaisu olisi pedagogisesti, hallinnollisesti ja toiminnallisesti erittäin haastava. Yksiryhmäisessä kouluyksikössä oppilaiden valvonnat, sijaistamiset, valmistelut, oppimisen tuen toteuttaminen ja työyhteisön tuki olisivat hankalasti toteutettavissa.

Asetettujen työryhmien ja kaikkien hallintoelinten käsittelyissä vaihtoehtoksi on valittu Olhavan koulun ja Tenavatuvan lakkauttaminen 1.8.2022 lähtien. Varhaiskasvatus lakkauttamisen jälkeen toteutetaan muissa varhaiskasvatuksen yksiköissä. Huoltajat voivat työssäkäyntireittiensä tai muiden tekijöiden perusteella valita lapselleen varhaiskasvatuspaikan. Olhavaan voi syntyä myös perhepäivähoitoa. Oppilaiden opetus lakkauttamisen jälkeen toteutettaisiin pääasiassa Kuivaniemen koululla. Huoltajat voisivat halutessaan valita huollettavilleen koulupaikaksi myös jonkun muun lin koulun. Suurimmalla osalla oppilaista koulumatka kilometreissä ja ajassa mitaten kasvaisi. Oppilaat on mahdollista kuljettaa olemassa olevia reittejä hyödyntäen perusopetuslain määrittämällä tavalla. Kuivaniemen koulun tilat, henkilöstömitoitukset ja resurssit mahdollistavat hyvin oppilaiden siirtymisen ja tarjoavat paremmat valinnaisuuden ja pedagogisen variaation mahdollisuudet.

Esittelijä Opetusjohtaja Lukkari Tuomo

Päätösesitys Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta

1. Päättää, että se esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle Olhavan koulun lakkauttamista 1.8.2022 lähtien.

2. Päättää aloittaa koulun lakkauttamisen prosessin mukaisen menettelyn asianosaisen henkilöstön kuulemiseksi sekä vaikuttamismahdollisuuksien varaamiseksi.

3. Päättää lakkauttaa Tenavatuvan toiminnan 1.8.2022 lähtien ja toteuttaa varhaiskasvatuspalvelua näiltä osin muissa yksiköissä.

Päätös Kohdassa 1 Pirjo Klasila teki vastaesityksen, että Olhavan koulua ei lakkauteta 1.8.2022 alkaen. Esitys raukesi kannattamattomana. Kohta 1 hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

Kohta 2 hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

Kohdassa 3 Juho-Jussi Heinäaho esitti Pekka Nevalaisen, Juuso Pyörälän ja Pirjo Klasilan kannattamana, että Tenavatuvan toimintaa ei lakkauteta 1.8.2022 alkaen.

Koska oli tehty pohjaesityksestä poikkeava kannatettu esitys, suoritettiin kädennostoäänestys, jossa pohjaesityksen puolesta äänestivät Leena Tiiri, Aila Paaso, Taina Häkkinen, Veliheikki Hyvärinen ja Katja Torvinen. Juho-Jussi Heinäahon vastaesityksen puolesta äänestivät Juho-Jussi Heinäaho Pekka Nevalainen, Juuso Pyörälä ja Pirjo Klasila. Pohjaesitys hyväksyttiin äänin 5-4.

Lisäksi lautakunta linjasi päätöksen yhteydessä, että varhaiskasvatuksen toteuttamista perhepäivähoitona Olhavassa tutkitaan ja huoltajia kuullaan varhaiskasvatuksen järjestämistavoissa.

Pöytäkirjaan merkittiin, että Minna Paakkola jääväsi itsensä tässä pykälässä intressijäävinä (sukulaisen sopimussuhde kunnan kanssa) ja oli pois kokouksesta klo 18.00-20.44. Puheenjohtajana tässä pykälässä toimi Leena Tiiri.

Khall 18.10.2021 § 293

Esittelijä Kunnanjohtaja Alatossava Ari

Päätösesitys	Kunnanhallitus päättää, esittää kunnanvaltuustolle Olhavan koulun lakkauttamista 1.8.2022 lähtien.
Päätös	Käydyn keskustelun aikana Helka Tapio esitti Reijo Kehuksen ja Petri Hyvösen kannattamana, että asia palautetaan lautakunnalle uudelleen valmisteltavaksi ja että ns. päiväkotikouluvaihtoehto selvitetään tarkemmin. Leena Tiiro, Heli-Hannele Haapaniemi ja Oili Kaleva ilmoittivat olevansa päätösesityksen kannalla. Koska oli tullut sekä esitys asian palauttamisesta uudelleenvalmisteluun että esitys asian ratkaisemisesta päätösesityksen pohjalta, puheenjohtaja määräsi käytäväksi nimenhuutoäänestyksen, jossa kunnanjohtajan ehdotus on JAA ja Helka Tapion ehdotus on EI. Käydyssä nimenhuutoäänestyksessä annettiin JAA -ääniä kuusi (Liedes, Haapaniemi, Laurila, Tervonen, Tiiro ja Kaleva) ja EI -ääniä neljä (Kaisto, Hyvönen, Kehus ja Tapio). Kunnanhallitus päätti esittää kunnanvaltuustolle Olhavan koulun lakkauttamista 1.8.2022 lähtien. Merkittiin pöytäkirjaan, että Minna Paakkola poistui esteellisenä tämän pykälän käsittelyn ajaksi; perusteena sukulaisen sopimussuhde kunnan kanssa.

Kvalt 01.11.2021 § 183

Päätös	Merkittiin pöytäkirjaan, että esteellisinä kokouksesta klo 19.23 poistuivat Ilkka Pakonen (peruste: osakas yrityksessä, joka toimittaa palveluita koululle), Minna Paakkola (peruste: sukulaisen sopimussuhde kunnan kanssa) ja Sirpa Varanka (peruste: sukulaisuussuhde koulun henkilökunnan jäseneen). Merkittiin pöytäkirjaan, että varajäsenet Harri Sanaksenaho, Mika Jutila ja Taina Häkkinen saapuivat kokoukseen klo 19.24. Merkittiin pöytäkirjaan, että asiantuntijana tämän pykälän aikana kuultiin opetusjohtaja Tuomo Lukkaria. Merkittiin pöytäkirjaan, että ennen kunnanvaltuuston kokousta klo 16.30 Olhavan väki luovutti puheenjohtajalle adressit "Pelastetaan Olhavan koulu ja ryhmäperhepäiväkot". Asiasta käydyn keskustelun aikana Petri Tervonen, Teijo Liedes, Aila Paaso, Leena Tiiro, Risto Säkkinen ja Harri Sanaksenaho kannattivat kunnanhallituksen esitystä. Petri Hyvönen esitti perussuomalaisten valtuustoryhmän puolesta, että Olhavan koulua ei lakkauteta; esitystä ei kannatettu. Reijo Kehus esitti keskustan valtuustoryhmän puolesta seuraavaa: "Olhavan koulua ei lakkauteta. Valtuusto lausuu kantanaan, että tarkoituksen mukaisinta Olhavassa on tuottaa palvelut Kuivaniemen koulun alaisuudessa ns. varhaiskasvatuskouluna, johon kuuluu varhaiskasvatus, esiopetus ja koululuokat 1-2. Hallintosäännössä valtuusto on delegoinut toimivallan opetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestämisestä, sen tavoista sekä oppilashuollon toteuttamisesta opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnalle. Lautakunnan tulee ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin Olhavan palvelun järjestämiseksi." Esitystä ei kannatettu. Kokouksessa pidettiin neuvottelutauko klo 21.09 - 21.24. Keskustelu asiasta jatkui; käydyn keskustelun aikana Juho-Jussi Heinäaho,
--------	---

Markku Koskela ja Heli-Hannele Haapaniemi kannattivat kunnanhallituksen esitystä. Reijo Kehus veti keskustan valtuustoryhmän aikaisemman esityksen pois ja teki uuden esityksen: "Olhavan koulua ei lakkauteta. Valtuusto lausuu kantanaan, että tarkoituksen mukaisinta on tuottaa palvelut Olhavassa ns. varhaiskasvatuskouluna, johon kuuluu varhaiskasvatus, esiopetus ja koululuokat 1-2. Hallintosäännössä valtuusto on delegoinut toimivallan opetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestämisestä, sen tavoista sekä oppilashuollon toteuttamisesta opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnalle. Lautakunnan tulee ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin Olhavan palvelun järjestämiseksi." Esitystä kannattivat Jari-Jukka Jokela, Sanna Valaja, Helka Tapio, Kirsti Keränen ja Veliheikki Hyvärinen. Petri Hyvönen veti oman aikaisemman esityksensä pois ja ilmoitti kannattavansa keskustan kompromissia.

Puheenjohtaja totesi, että kunnanhallituksen tekemän pohjaehdotuksen lisäksi oli tehty kannatettu vastaehdotus ja että asiasta on suoritettava äänestys. Puheenjohtajan ehdotuksesta hyväksyttiin, että suoritetaan nimenhuutoäänestys, jossa kunnanhallituksen esityksen kannalla olevat äänestävät JAA ja keskustan valtuustoryhmän ehdotuksen kannalla olevat äänestävät EI.

Suoritetussa äänestyksessä kunnanhallituksen esitystä (JAA) kannatti 17 (seitsemäntoista) valtuutettua: Fäldt Eila, Heli-Hannele Haapaniemi, Hast Mika, Heinäaho Juho-Jussi, Huotari Noora, Jakku-Hiivala Johanna, Kaleva Oili, Koskela Markku, Kurttila Jussi, Laurila Inka, Liedes Teijo, Paaso Aila, Sanaksenaho Harri, Säkkinen Risto, Tervonen Petri, Tiiro Leena ja Häkkinen Taina. Reijo Kehuksen esittämää keskustan valtuustoryhmän esitystä (EI) kannatti 14 (neljätoista) valtuutettua: Alaraasakka Eero, Hyvärinen Veliheikki, Hyvönen Petri, Jokela Jari-Jukka, Kaisto Hannu, Kehus Reijo, Keränen Kirsti, Klasila Pirjo, Koskela Pekka, Lauri Jarmo, Jutila Mika, Tapio Helka, Tuomela Johannes ja Valaja Sanna.

Puheenjohtaja totesi, että kunnanvaltuusto on hyväksynyt kunnanhallituksen esityksen.

Kunnanvaltuusto hyväksyi kunnanhallituksen esityksen Olhavan koulun lakkauttamisesta 1.8.2022 lähtien.

Merkittiin pöytäkirjaan, että Sanna Valaja poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn jälkeen klo 21.52.

Merkittiin pöytäkirjaan, että varajäsen Satu Nevatalo saapui kokoukseen klo 21.53.

Merkittiin pöytäkirjaan, että Leena Tiiro poistui kokouksesta klo 21.55.

Reijo Kehus, Helka Tapio, Pirjo Klasila, Petri Hyvönen ja Kirsti Keränen jättivät asiaan eriävän mielipiteen.

Khall 28.11.2022 § 315
1525/00.01.02.00/2021

Valmistelija hallinto- ja talousjohtaja Virpi Kolehmainen

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on 15.11.2022 antanut päätöksen lin kunnanvaltuuston 1.11.2021 § 183 päätöksestä tehtyyn valitukseen. Hallinto-oikeus kumoo valtuuston päätöksen 1.11.2021 § 183.

Hallinto-oikeus toteaa päätöksessä, että koulun lakkauttaminen vaikuttaa hallintolain 41 §:ssä tarkoitetulla tavalla erityisesti koulun oppilaisiin, heidän vanhempaisiin sekä koululla työskenteleviin henkilöihin. Näin ollen heille tulisi mainittu säännös ja edellä siteerattu kuntalain 22 §:n säännös huomioon ottaen tällaisessa asiassa varata mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta ennen päätöksentekoa.

Siltä osin kuin kunnanhallitus on lausunnoissaan vedonnut hallintolain 41 §:n 3 momenttiin, hallinto-oikeus toteaa, että etenkin asian valmistelun vaiheista edellä todettu huomioon ottaen pelkästään se, että asiaa on käsitelty joukkoviestimissä, julkisessa keskustelussa ja kunnan viranomaisten päätöksenteossa tai että kunnan viranomaisilla on alueen asukkaiden ja muiden toimijoiden omatoimisuuden johdosta ollut tiedossa heidän kantansa, ei vielä sellaisenaan ole poistanut koulun lakkauttamista koskevan asian kyseessä ollessa hallintolain 41 §:n perusteella kunnalle kuuluvaa tiedottamis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varaamisvelvollisuutta. Asian valmistelu on siten ollut puutteellista. Valituksenalainen päätös on virheellisessä järjestyksessä syntyneenä kumottava.

Valituksenalaisen päätöksen tultua edellä mainitulla perusteella kumotuksi asiassa ei ole tarpeen lausua valituksissa esitetyistä muista valitusperusteista.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Manninen Marjukka
Päätösesitys	Kunnanhallitus lähettää asian opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan valmisteltavaksi.
Päätös	Hyväksyttiin.